

Smatramo, da je taka odlčba močna le ob nepoznani razmer. Kajti spremni dogoj za gimnazijo in realko so mogoče še rahlejši nego za sprejem v meščansko šolo. Obseg snov meščanske šole pa brez dvoma vsaj po svoji vrednosti za življenje daleko nadkriljuje snov nižje gimnazije oz. realke. Dočim poda meščanska šola zaokroženo snov iz vseh najvažnejših panog človeške vednosti in ročnosti, poda nižja gimnazija oz. realka le boli torzo, ker je pač v učnem načrtu teh srednjih šol, da izgine ta torzo šele s poukom v višji gimnaziji oz. realki.

Nasproti te veliki prednosti pa izkazuje meščanska šola samo eno »slabo stran«. Ta je, da nima kot obvezni predmet nobenega tujenarodnega jezika. O mrtvih jezikih ne bomo izgubljali besed. Gleda živih jezikov pa konstatiramo, da je vsaj eden izmed tujenarodnih s precej visokimi zahtevami obvezen na trg. Šolah, da morajo torej absolventi mešč. šol, če hočejo uspešno obiskovati trg. Šolah, na vsak način že priti v dotičnem jeziku vsaj nekoliko »podkovani«.

O vrednosti različnih tipov šol za praktično življenje govore itak uspehl, ki jih absolventi izkazujejo. Tako vidimo, da niso na trgovskih šolah absolventi mešč. šol med načlubšimi dijaki, nasprotno dokazujejo za umevanje praktičnega življenja skoraj več spremnosti nego absolventi predvsem humanističnih nižjih gimnazij. Zgoraj navedeno zapostavljanje mešč. šole je zato očitna krivica, ki jo še bolj osvetljuje dejstvo, da nižja gimnazija oz. realka pripravlja za višjo gimnazijo oz. realko, dočim pripravlja mešč. šolah za strokovne šole. Trgovska šola je strokovna šola, in njeni absolventi, ki imajo programatično predizobrazbo, naj bodo zapostavljeni pred tistimi, katerih predizobrazba smeri drugam?

Pozivljamo višji šolski svet in sploh prosvetno upravo, da izposluje v interesu prizadete mladine vse pravice, ki gredo meščanski štci.

Obrotno nadaljevalne šole.

— o Zbornični prispevki obrtnim in trgovskim nadaljevalnim šolam. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je dovolila sledeče prispevke obrtnim in trgovskim nadaljevalnim šolam: 1. Zbornični prispevki obrtnim nadaljevalnim šolam za leto 1922. Obrotnim nadaljevalnim šolam v Murski Soboti se dovoljuje 2000 Din (8000 K), Ormožu 2000 Din (8000 K), Mengšu 2000 Din (8000 K), Konjicah 1500 Din (6000 K), Ljutomeru 1500 Din (6000 K), D. M. v Polju 2000 Din (8000 K), Brežicah 1000 Din (4000 K), Radovljici 2000 Din (8000 K), Slovenjgradcu 1800 Din (7200 K), Ribnici 1500 Din (6000 K), Slovenski Bistrici 1000 Din (4000 K), St. Juriju ob i. ž. 1000 Din (4000 K), Šmarjah pri Jelšah 1500 Din (6000 K), Šmartnem pri Litiji 2000 Din (8000 K), Trbovljah 1700 (6800 K), St. Vidu nad Ljubljano 3500 Din (14.000 K), Tržiču 2500 Din (10.000 K), Toplicah pri Zagorju 2000 Din (8000 K), Zalcu 1500 Din (6000 K), Žireh 2000 Din (8000 K). — 2. Zbornični prispevki trgovskim nadaljevalnim šolam za leto 1922. Trgovskim nadaljevalnim šolam v Celju se dovoli 1800 D'n (7200 K), Ljubljani 3000 Din (12.000 K), Ptiju 1800 Din (7200 K). — 3. Zbornični redni in izredni prispevki obrtnim nadaljevalnim šolam za leto 1922. Dovoli se obrotno-nadaljevalni šoli v Celju redna podpora 5000 Din (20.000 K), izredna podpora 2000 Din (8000 K), Ljubljani redna podpora 13.000 Din (52.000 K), izredna podpora 5000 Din (20.000 K), Mariboru redna podpora 7500 Din (30.000 K), izredna podpora 2500 Din (10.000 K), Ptiju redna podpora 18.000 Din (72.000 K), izredna podpora 2000 Din (8000 K), Kranju redna podpora 3000 Din (12.000 K), izredna podpora 500 Din (2000 K). Novem mestu redna podpora 2000 Din (8000 K), izredna podpora 500 Din (2000 K). — Vsi prispevki so se dovolili z dolžilom, da je vsaj 50% teh podpor porabiti za nakup učil in druge pomoči šole za pokritje stvarnih potreščin (kurjave, razsvetljave in postrežbe), eventualno, ako so ti izdatki kriti, za doklado učiteljskim honorarjem. Te podpore, ki se izplačajo takoj, ko predložijo redno pobotnico, veljajo samo za tekotje šolsko leto, in šole do 31. decembra t. l. nimajo od zbornice ničesar več pričakovati. Tudi veljajo višine podpor samo za leto in ni obvezna za prehodna leta.

Naše narodno prosvetno delo.

— p. Šolski salonski orkester. Iz Slovenjgrada nam poročajo, da je bil pod vodstvom tov. Šerbeca ustavnoven tam Šolski salonski orkester, ki mu da neiz-

merno truda, a se obilo poplača. Ljudstvo je navdušeno in je prispevalo pri prireditvah v šoli nad 10.000 K za šolske svrhe: šol, ljud, knjižnice, oder itd. Če bo šlo tako naprej, ne bomo mogli govoriti ne o nasprotnikih šolstva, ne učitelstva.

Šolske ljudske knjižnice.

—pk Prekmurje. Sv. Jurij p. Rogashevci. Tu se je ustanovil »Piparski klub«, ki si je nadel prelepolog nalogu, da pomore na noge novoustanovljeni šolski knjižnici ter obenem podpira »Jugoslov. Matice«. Klub ima dosedaj čez 60 članov-piparjev. Društvo si je postavilo v program, da začne s primernimi igrami. Kot odsek »Pinarskega kluba« se ustanovi tudi bralno društvo. S tem je položen temeli našemu razvoju ob naši najsevernejši meji tik Burgenlanda. Društvo obeta lepo prihodnost, ker vlada zanj veliko zanimanje. Unajoc, da znate ceniti pomen probujočega se narodnega življenja ob meji, apeliram na Vas tovariši, da društvo priskočite na pomoč s kako knjigo. Za Prekmurje naj vlada malo več zanimanja! Upam, da ta prošnja ne bo samo glas vpričega v puščavi. — Lazar Tone.

Šolski odr in pevski zbori.

—do Murska Sobota, državna šola. Otroci v Murski Soboti so uprizorili šolsko predstavo pod vodstvom gospode učiteljice Matilde Prelogove in gospoda učitelja Josipa Čučka. Na vzporedu so bile deklamacije in igra »Svilenja Klara«. Bilo je vsestransko zanimanje in uspeli v vsem zelo zadovoljiv. Gospa Prelogova, ki je imela v vajam mnogo truda, je z uspehom lahko zadovoljna. Njej, kakor tudi drugim, ki so pomagali pri uprizoritvi, se izreka tem potem naiveča zahvala. Pričakujemo, da nam bo kmalu zopet priletela prilika, da se vidimo pri sleni prireditvi. Saj pričao take prireditve z nedolito slo o vztrajnosti in razumnosti naših vrlih narodnih delavcev in o sijarem uspehu narodne vzgoje in širitve narodnega duha.

—po Igra »Prstan« v Murski Soboti. Otroci iz osnovne in meščanske šole ter gimnazije so uprizorili igro »Prstan«. Uprizorili so to v drugi v veliko zadovoljstvo poslušalcev. Žal, da tokrat ni bilo toliko obiska kot prvič. Nad vse je očarala divna umetna razsvetljava v gozdru, res kakor v hajm kraljestvu valčkov.

—po V Črnomlju je priredila šolska mladina 14. t. m. v Lacknerjevem hotelu štiridejanku: Krali Matjaž. Mični škrat gozdnih razuzdanček, je tako brezkrbno igral, da je ga bilo veselje gledati. Tudi Ivan in ostali so spretino pogodili ulogice. najsibode gorovne, kakor tudi pevske. Gledalcem se je kar čitalo zadovoljstvo iz obraza. Dvorana je bila polna. Hvala učiteljstvu za trud!

—po Slovenjgradec. Tukajšnja osnovna šola je priredila 21. t. m. igro »Svilenja Klara«. Otroci so igrali izborni. Najbolje ugajal ples vil in nastop palčkov. Tretje dejanje je pa prekratko in prazno. Tov. Tončki Vaupotovi se je zahvaliti, da je olepsala igro s plesom vil in palčkov. Nad vse okusne kostume je sešila tov. Linčka Vrečkova. Med odmorji je nastopil prvič šolski salonski orkester, broječ 16 učencev in sicer klavir, harmonij, bobni, bas in 11 vijolin. Vadil jih je tov. Josip Šerbec. Igrali so izborni in aplavzni hotel ponehati. Sijajen čisti dobiček 2500 Din t. j. 10.000 K se uporablja za knjižnico in za učila. Največ dohodkov je dal srečolov, ki ga je vodila tov. Milka Dularjeva.

Književnost in umetnost.

—k JEDNA ANKETA. »SRPSKI KNJIŽEVNI GLASNIK« otvorio je anketo o »srpsko-hrvatskim odnosima«. Mislimo, da nam čitatelji »Uč. T.« ne će zameriti i predbaciti, da se upličemo u političku, ako se i mi zanimamo za tu anketu. Neće i ne smiju! Jer to »pitanje« nije nikako politično, nego je državno, a nije ni srpsko-hrvatsko, nego je upoče jugoslavensko, te ono mora da zanima svet naš javni život, sve radnike, kajima leži na srcu interes države, njezino uredenje, državno jedinstvo, jugoslaventv. Kažem mora, jer je to »pitanje« rana celoga našega tela i celo telo zbog te rane trpi i muku muči. Iza to moramo, da to pitanje uzmemmo kao zaledničko, naše, jugoslavensko, i da ga rešavamo svi. Ali ne sa pretenzijom, ne subjektivno, temperamentno i površno i ne – bez ljubavi! Onako, kako interes zaledničke zahteva, onako, kako to može i mora da zahteva brat od brata!

I mi narodni učitelji, koji smo pozvani, da delujemo na uspešnoj i trajnoj konsolidaciji sve naše države, mi, kaj

sмо svaki dan s našom i u narodu, mi, kaj živimo i radimo za Jugoslavijo i z bog Jugoslavije, i mi smo pozvani, da to pitanje rešavamo i da pridonesemo nešto za umirenje i pomirenje duhova. Mi sa svoje strane ne verujemo, da to »pitanje« obstoji onako, kako bi to neki hteli! A tako mire, uvereni smo, i mnogi drugi učitelji, kaj imaju prilike, da se osvedoče, kako narod ne misli onako, kako to stanovita gospoda hoče da misle i tumače, kako ti odnos u narodu nisu napeti, nego je zlo, što te odnose stanovita kratkovidna i ambiciozna gospoda napinju, kvare.

Ali, ako srp.-hrv. pitanje ne užimamo kot posebno pitanje, mi ipak vidimo, da ima neko zlo, koje državni brod ustavlja, te mu ne dà, da svom snagom, duhom parom zaplovi! Mi smo učitelji svesni svoje narodnosti, svoje potopuog i čistot Jugoslavenstva, a svesni smo i svoje dužnosti, kaj imajo učitelji in Jugoslaveni, tako te nama raznih lekcija in tom pogledu ne treba. No da čitavci »Uč. Tov.« vide, kaj o tim odnosima misle nekoji naši umnici, ugledniji javni radegici, donosimo ovde, po našem mišljenju, najmarkantnejše točke iz njihova naziranja, a za dobro rešenje »srp.-hrv. sporu«.

(Dalej prihodnjic.)

—k Sfinga, drama v štirih dejanjih. Spisal E. Gangl. Svoji sestri Vilmi posveča to knjige E. G. »Kako resnična je tista starca pravljica o Sfingi, ki je ležala ob morski cesti, ki je potnikom dajala uganke in je potem potnike raztrgala, ako niso znali uganke rešiti. — Taka Sfinga je to naše življenje za vse ljudi in za vse človeške družbe. Priroda je kakor Sfinga nebeška, ljubezna in nežna. Ima obličeje in prsi boginje, končuje pa s kremlji in telesom levinje... — Dejanje se vrši v stanovanju suplanta Foliača in njegove žene Katke. Poljakova volja je zaradi prezgodnjega zakona in borbe za kruh omagala, da bi napravil izpite. Dičla ga je velika ljubezen do pokojne materje. Žena Katka, dve leti starejša od njega, je čutila nesrečno v zakonu, ker ji je vzbujala velika ljubezen moža do matere zavist in ker ni imela otrok: »Iz omotice prvih dni — dni ljubezni. Kako lena je bila — polna upanja, polna pričakovanja! Da, dvignila sem se iz nie, ko sem spoznala resnico, ko sem videla, da je laž, prevara, brezupnost...« Prijateljica Lina, ki je dosegla ravno v najkritičnešem trenotku, v rodbinski krog, ji pokaže realno pot zakonskega življenja: »Iz omotice, iz sladosti prvih dni vendar ne drži pot do laži, prevara in brezupnosti, ampak do resnosti, do spoznanja resničnega položaja. Iz sanjavosti do prevdaska, iz ljubezenske onemoglosti do dela in vstrajanja... Vstala bi in se dvignila! V ljubezni ali vsaj v ljubeznivosti bi se nagnila k njemu. Bila bi mu prijateljica, podpornica, tovarišica. Malo je ljubezni, ki bi ostale velike in stalne. Ampak zaupnost ostane — same se pretvorijo v realnost, bi rekla. Vnemala bi ga, izpodbjala, delala z njim — študirala... Suflirala jakost, če bi omagoval. Bojevala bi z njim isti boj, dobojevala bi zmago sebi in njemu...« Filozof Pelko, ki je stanoval pri Poljakovih se je udal lahkomiselnemu življenju, jurist Kosirnik, ki je dokončal svoj študij, mu je bil »živa vest«. Lina mu je bila Sfinga, ki mu je pokazala pot v drugo življenje, postavila mu je ceno, da si jo pribori. A že prvi koraki so mu bili težki na novi poti... — V ta kaos nesrečje je prišla sestra Poljakova, 19 letna Anka, nezakonska mati. Njen otrok je vzbudil v nesrečni ženi Poljakovi bolest in zavist, hotenie biti mati. To je dovedlo do nepremišljenega dejanja, katerega žrtev je postal nesrečen otrok. — k

—k Knjižnica zdravstvenega odseka za Slovenijo, štev. 3. Boj alkoholu! Spisal docent dr. Ivan Robida. »Divje narode je alkohol v najkrvavejšem času iztrebil, a tudi nas uničuje, seveda nekoliko počasneje, a zato nemaj zanesljivo. Sam povzročajoč celo kopo bolezni, pripravlja drugim pot, zmanjšuje odpornost posameznikov in rodu napram infekcijam in intoksikacijam ter boleznim in okvaram sploh, zvišuje torei bolehnost in umrljivost, uničuje deco, zmanjšuje plodovitost, razplemenja in oslablja zarod, moti mir in red, izpodkopuje moč države, razjeda rodbinsko življenje, uničuje naravnost, zakrivila nebroj zločinov in nesreč, ubija blagostanje in narodno bogastvo, spravila posameznike in cele rodbine v propast in pogubo ter dovaja in tira najširše sloje v bedo, tako zaključuje dr. Robida svojo knjigo — in to nam pove vse!

—k Popotnik, pedagoški in znanstveni list, štev. 3.—4. Vsebina: Razprave: 1. H. Družovič: Dve glavni nalogi šolskega nevskega pouka. 2. Anica Černei: O. Župančič kot mladinski pesnik. Iz šolskega dela: 1. Ana Pfeifer: Elementar-

ni pouk v čitanju in pisaju na podlagi samodelavnosti. (Dalje.) 2. Vlado Rojec: Kmetijsko risanje. Telesna vzgoja: 1. Dr. Liud. Pivko: Učni načrt redovnih vaj. 2. Fr. Grm: Higijena govora. (Dalje.) Razgled: A. Slovstvo, J. J. Filipi: Nevoljniji zpusobi kreslifske. (Drag. Humeck). — E. H. Kapnikadoma-M. P. Majstorovič: Metodika osnovne naставne igranja. (Flerè). — Jos. Suchy: Staroinjske priovedke. (—è). — Da se upoznamo. (Mil. R. Majstorovič). — Iz pedagoške literature, B. Časopisni vpogled. Prerod. C. To in ono. O smotru narodne šole. (Pav. Flerè). — O potrebi bibliografije pedagoške literature Slovenaca, Hrvata in Srba. (Mil. R. Majstorovič). — Pričožbe staršev. (F. V.) — Kaj se zahteva za sprejem v srednjo šolo. (F. V.) — K III. mednarodnemu kongresu za moralčno vzgojo v Ženevi. — Drobne pedagoške novice. — Filozofska slovar. (Dr. Fr. Derganc).

—k Zvonček, štev. 5. Vsebina: Tone Gaspari: Tolažba. Pesmi. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska priovedka s štirimi podobami. Jernej Popotnik: Jadrnice v solncu. Povest. Fran Erjavec: Kitajske narodne priovedke. Fr. Ločniškar: Dete in luna. Pesem. Poslušam lepe priovedke... Podoba. Fr. Rojec: Za domači muzel. Poučni spisi s nodobo. Ivan Albreht: Pika zible. Pesem. Poučki in zabava. Kotiček gospoda Dopoljskega.

Naša gospodarska organizacija.

—g Neratov temeljni kamen za Učit. dom v Mariboru razveseljivo raste od dne do dne. Kljub ogromnemu kulturnemu in društvenemu davku, ki ga plačuje učiteljstvo v sedanjih časih, vendar ne pozabljajo sebe. Iz vseh krajev mariborske oblasti se vračajo nabiralne pole, iz katerih je razvidno, da darujejo posamezniki povprečno od 5–10 Din. Neka dvozadrednica je darovala celo 65 Din! Casi takci zavedeni požrtvovalnosti! Iz darov bode pa tudi razvidno, da znamo ceniti svojega toliko zaslužnega pokojnega tovariša, ravnatelja Nerata. Vsa vodstva pa, ki se do sedaj še niso odzvala, prosimo da prvega pri izplačilu prejemnikov ne pozabljajo naše nabiralne pole. Darila se bodo priobčila po okrajih, kakor hitro dobimo nab. pole vrnjene. Pravila za Učit. dom so že vložena. Kakor hitro bodo odobrena, se vrši o primernem času ustanovni občni zbor. Pravila se niso mogla dati v pretres posameznim društvom, ker bi se bila zadeva zavlekla. Pomoč je pa nujna. Sicer so pa pravila le formalnost, kateri se lahko vsak čas zadosti. Glavno je smotreno in požrtvovalno delo nas vseh. — Pripravljali ekipi.

—g Rezervni sklad. Prostovoljni organizacijski davek — 1922. (Sklen upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.) 8. izkaz. 80 Din: Učiteljstvo — Gornja Radgona. Prispevali so po 10 Din: Ana in Karel Mavrič, Marija in Anton Kovačec, Berta in Loize Menhart. Marija Dominikuševa in Nada Mihalječeva. 35 Din: Učiteljstvo v Kost